Inhoud

Inleiding

Het beste van Jordanië 6
Oud en modern verenigd 17
De Jordaniërs 21

Geschiedenis

Belangrijke data 28
Een oud land 33
De kruistochten 41
Mammalukken en Ottomanen 47
De Arabische opstand 51
Lawrence of Arabia 55
De Hasjemieten 59
Het huidige Jordanië 65

Karakteristieken

De bedoeïenen 77
De Palestijnen 85
Kunstnijverheid 91
De Jordaanse keuken 99
De natuur 104
Buitensport 113
Het Arabische paard 121
Kunstenaars in Petra 126

Thema's

De koninklijke familie 27
Glubb Pasha 63
De Dode Zee 203
De Desert Highway 223
Burckhardt 243
Natuurreservaten 276

Wetenswaard

Bouwen op het verleden 96
De koffiehuizen van Amman 160
Het erfgoed van de bedoeïenen 256
De Rode Zee - een wereld apart 270

Reizen door Jordanië

Inleiding **137**
Amman **141**
Al-Salt en omgeving **165**
Jarash en het noorden **173**
De Jordaanvallei **193**
De King's Highway **207**
Petra **229**
Wadi Rum **247**
Aqaba **261**
Oostwaarts naar de Badia **274**

Reisinformatie

Vervoer **290**
Accommodatie **293**
Uit eten **301**
Activiteiten **307**
Praktische informatie **313**
Taal **321**
Lezenswaard **323**

Voor een volledige inhoudsopgave van de Reisinformatie zie pagina 289.

Fotoverantwoording **325**
Colofon **326**
Index **327**

Kaarten

Jordanië **138**
Amman-centrum **148**
Het noorden en de Jordaanvallei **174**
Jarash **177**
De King's Highway **208**
Petra **226**
Wadi Rum **252**
Aqaba **263**
Oostwaarts naar de Badia **278**

Voorflap Jordanië
Achterflap Amman

Het beste van Jordanië: topbezienswaardigheden

De mooiste bezienswaardigheden van Jordanië, van de ruige leegte van Wadi Rum en de unieke natuur van biosfeerreservaat Dana tot de ontzagwekkende overblijfselen van Petra en de Romeinse ruïnestad Jarash.

△ **Wadi Rum.** Gelegen op enkele kilometers van de Desert Highway (Al-Tariq al-Sahrawi). Dit imposante landschap van hoge rotsen, pieken en woestijnduinen heeft tal van reizigers geïnspireerd, onder wie Lawrence of Arabia. *Zie blz. 247.*

△ **De Dode Zee.** Laat u drijven op het zoute water van de Dode Zee. Luxueuze kuurhotels bieden massages en behandelingen met modder uit de Dode Zee. *Zie blz. 200.*

▽ **Jarash.** Het 'Pompeii van het Oosten' ligt in Noord-Jordanië en is een van de best bewaard gebleven en mooiste Romeinse steden ter wereld. *Zie blz. 175.*

△ **Madaba.** In deze mooie, rustige stad bevindt zich een van de grootste schatten uit de vroegchristelijke tijd: de kaart van Madaba, de oudste bekende kaart van het Heilige Land. Daarnaast zijn er nog veel meer schitterende mozaïeken te zien. *Zie blz. 210.*

△ **Biosfeerreservaat Dana.** Het in het midden-westen van het land gelegen Dana is het grootste en meest gevarieerde natuurreservaat van het land. Prachtige paden nodigen uit tot het maken van wandelingen en trektochten. *Zie blz. 221.*

▽ **Kastelen in de woestijn.** Ten oosten van Amman ligt een aantal Omajjaden-kastelen die ooit dienstdeden als lustpaleis of jachtslot. Het interessantst is Qusayr Amrah, met fresco's van menselijke figuren en mythologische dieren. *Zie blz. 275.*

△ **Petra.** De in rode rotsen uitgehakte Nabateese stad in een dal in zuidelijk Jordanië is opgenomen op de lijst van Werelderfgoederen. Dit is een van de grootste bezienswaardigheden van het Midden-Oosten. *Zie blz. 229.*

▷ **Aqaba.** De enige kustplaats van Jordanië is een uniek uitgangspunt om te duiken en snorkelen in de Rode Zee. *Zie blz. 261.*

▽ **Umm Qays.** Imposante en sfeervolle Romeinse ruïnes in het uiterste noorden van Jordanië. *Zie blz. 186.*

▽ **Kasteel Al-Karak.** Deze imposante versterking langs de King's Highway is een van de fascinerendste kruisridderkastelen van het land. *Zie blz. 215.*

Het beste van Jordanië: andere hoogtepunten

Van bekende bijbelse plaatsen, de spectaculaire koraalriffen van de Rode Zee en schitterende Romeinse ruïnesteden tot kameelsafari's in de woestijn - hier vindt u in één oogopslag het beste wat Jordanië te bieden heeft.

De weg van Klein-Petra naar Wadi Arabah.

De interessantste bijbelse plaatsen

Jabal Nibu (berg Nebo). De plaats waar Mozes is gestorven wordt gemarkeerd door een Byzantijnse basiliek. Hier ligt ook de Ain Moussa (Mozesbron). *Zie blz. 209.*

Heiligdom van Lot. Een grot in een heuvel bij het schiereiland Lisan, waar Lot en zijn dochters hun toevlucht zochten na de verwoesting van Sodom. *Zie blz. 218.*

Het heiligdom van Lot.

De Jordaan (rivier). Bethanië over de Jordaan, ten noorden van de Dode Zee, wordt beschouwd als de doopplaats van Jezus. *Zie blz. 198.*

Mukawir. Deze spookachtige ruïnes zijn volgens de overlevering de plaats waar Salome haar dans opvoerde in ruil voor het hoofd van Johannes de Doper. *Zie blz. 213.*

Tel Mar Ilias. Vanaf deze heuvel zou de profeet Elia in een door paarden van vuur getrokken wagen naar de hemel zijn gevoerd. *Zie blz. 199.*

Umm Qays. Dit was het Romeinse Gadara aan het Meer van Galilea, waar Jezus het wonder van de zwijnen van de Gadarenen zou hebben verricht. *Zie blz. 186.*

De mooiste landschappen

Wadi Rum. Wadi Rum wordt door velen beschouwd als een van de spectaculairste landschappen ter wereld. T. E. Lawrence omscheef het als 'goddelijk'. *Zie blz. 247.*

Biosfeerreservaat Dana. Het 15e-eeuwse, van natuursteen gebouwde dorp Dana is het uitgangspunt voor tochten door prachtige dalen en rotsachtige woestijnen. Bij het tentenkamp Rummana zijn steenbokken te zien. *Zie blz. 221.*

Bosreservaat Ajloun. Ten noorden van het kasteel van Ajloun ligt een glooiend landschap met eiken, jeneverbessen, pistache- en aardbeibomen. In de lente bloeien er veel bloemen. *Zie blz. 183.*

Wadi al-Mujib. Tijdens de afdaling door dit dal kunt u genieten van spectaculaire uitzichten. Vergeet niet een wandeling te maken langs de watervallen en door de kloven van natuurreservaat Wadi al-Mujib. *Zie blz. 215.*

Petra. Een tocht bij avond langs door de maan en duizenden kaarsen verlichte tomben, monumenten en rotsen is onvergetelijk. *Zie blz. 229.*

Uitzicht op Wadi al-Mujib vanaf de King's Highway.

ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATSEN

Het schathuis van Petra.

Petra. De prachtige, in de 1e eeuw in de rotsen uitgehakte graven en tempels van de Nabateeërs zijn opmerkelijk goed bewaard gebleven. *Zie blz. 229.*

Jarash. Deze rijke, machtige Romeinse stad was een van de belangrijkste van de Decapolis. Het hoogtepunt is de door tempels en zuilen omzoomde Cardo (Shari' Kardu of hoofdstraat). *Zie blz. 175.*

Pella. Gelegen in de groene Jordaanvallei. Pella kan bogen op Byzantijnse kerken, vroeg-islamitische gebouwen en overblijfselen uit de brons- en ijzertijd. *Zie blz. 195.*

Umm Qays. Minder druk dan Jarash, maar even indrukwekkend. Opmerkelijke Romeinse ruïnes en een mooi gerestaureerd Ottomaans dorp. *Zie blz. 186.*

Abilah. Afgelegen en rustig. Kerken, graftombes en de overblijfselen van een theater. *Zie blz. 184.*

ONVERGETELIJKE ERVARINGEN

Kamperen onder de sterren in Wadi Rum. Breng de nacht door bij een kampvuur in een bedoeïenenkamp. *Zie blz. 299.*

Dode Zee. Laat u drijven op het zoute water en ontdek de weldadige werking van de mineraalrijke modder van de Dode Zee. *Zie blz. 200.*

Jarash-festival. Dit festival wordt in juli gehouden te midden van de ruïnes uit de Oudheid. Het hele jaar door zijn er wagenrennen en gladiatorenshows. *Zie blz. 180.*

Vogelkijken. In verschillende gebieden komen zeldzame vogels voor, met name in de wetlands van Azraq en het biosfeerreservaat Dana. *Zie blz.105 en 221.*

Bijbels panorama. Het bijbelse Gadara (Umm Qays) biedt uitzicht over het Meer van Galilea en de Golanhoogte, en vanaf de Jabal Nibu (berg Nebo) kijkt u, net als Mozes, uit over het Beloofde Land. *Zie blz. 186 en 209.*

In het voetspoor van T. E. Lawrence. Bezoek het kasteel van Qasr al-Azraq en rijd op een kameel door het magische landschap van Wadi Rum. *Zie blz. 248 en 279.*

De wetlands van Azraq.

DE AVONTUURLIJKSTE BELEVENISSEN

Duiken bij Aqaba. De duiklocaties in de Rode Zee zijn ongerept, gemakkelijk bereikbaar en afwisselend. Scheepswrakken, koraalriffen en dieren als zeepaardjes. Snorkelen, duiken en tochten met een boot met glazen bodem. *Zie blz. 268.*

Paardrijden. De beste manier om van het magnifieke landschap van Wadi Rum en Petra te genieten. *Zie blz. 311.*

Kameelsafari's. Neem deel aan een safari van één, drie of zeven dagen door Wadi Rum. U kunt boeken bij het bezoekerscentrum in Rum. *Zie blz. 248.*

Canyoning in Wadi al-Mujib. De rivier in deze vallei staat bekend om zijn sterke stroming en watervallen. *Zie blz. 114.*

Rotsklimmen in Wadi Rum. In verschillende delen van Wadi Rum is klimmen toegestaan. Boek van tevoren bij een van de gespecialiseerde gidsen of bij het bezoekerscentrum van Rum. *Zie blz. 248.*

Trektocht naar Petra. Een onvergetelijke ervaring. U kunt een georganiseerde trektocht maken vanuit Shawbak, een afstand van 80 km. Overnachten in bedoeïenententen. *Zie blz. 221.*

Kamelen in de woestijn.

DE JORDANIËRS

Jordanië is een conservatief land waar eergevoel en eeuwenoude loyaliteiten diepgeworteld zijn. Het lot, dat voor- en tegenspoed bepaalt, speelt er een grote rol.

Jordanië heeft een zeer gemêleerde bevolking. De belangrijkste bevolkingsgroepen zijn de bedoeïenen in de woestijn, de boeren en dorpelingen in de heuvels en de Jordaanvallei, de stedelijke bevolking, Armeense ambachtslieden, Druzen, afstammelingen van Circassische boeren en bahai-aanhangers. Daarnaast leven er 1,5 miljoen Palestijnse vluchtelingen, 500.000 gevluchte Irakezen, een onbekend aantal (maar minstens enkele honderdduizenden) Syriërs die na de opstand van 2011 hun land zijn ontvlucht, en duizenden Egyptenaren, Libiërs en andere Arabieren.

Veel 'oorspronkelijke' Jordaniërs werken in het buitenland, vooral in de rijke Golfstaten of in Arabische ontwikkelingslanden zoals Jemen, Oman en Soedan. Jarenlang waren de bedragen die zij vanuit het buitenland overmaakten de belangrijkste bron van inkomsten voor het land.

Met zijn culturele en etnische diversiteit en zijn tamelijk flexibele politieke en wettelijke infrastructuur is Jordanië uniek voor de regio. Er zijn maar weinig andere landen waar fundamentalistische moslims en westers georiënteerde Arabieren zo vredig naast elkaar leven. In Jordanië - dat ten oosten van de Jordaan ligt, de bijbelse rivier waar het zijn naam aan te danken heeft - zijn bijna alle islamitische en christelijke groeperingen vertegenwoordigd, al behoort meer dan 90 procent van de bevolking tot de soennitische tak van de islam. Het opleidingsniveau is naar verhouding hoog; per hoofd van de bevolking heeft Jordanië het hoogste aantal universitair opgeleide inwoners van de Arabische wereld.

Een conservatieve maatschappij

Jordanië is behalve via de havenstad Aqaba volledig van de zee afgesloten. De bevolking is van oudsher conservatief; zelfs binnen de Arabische wereld staan Jordaniërs bekend om hun behoudzucht. Ze behoren echter ook tot de meest gastvrije inwoners van het Midden-Oosten. *Marhaba* en *ahlan wa-sahlan* (twee varianten van 'welkom') zijn dan ook veelgehoorde uitdrukkingen. Als u Jordanië bezoekt, gaat er haast geen dag voorbij zonder een uitnodiging om koffie of thee te komen drinken of een hapje te eten in een winkel of bij iemand thuis. Als een buitenlander hulp nodig heeft, bijvoorbeeld om de weg te vinden, bieden Jordaniërs tegen elkaar op met hulp en adviezen, en de kans is groot dat ze niet alleen zeggen hoe u moet lopen, maar u persoonlijk naar uw bestemming brengen.

Bedoeïenen trekken hun thee van woestijnkruiden.

Glubb Pasha

De Britse officier Glubb Pasha richtte de woestijnpatrouille op en vormde deze om tot een elite-eenheid die nog steeds bestaat.

John Bagot Glubb werd in 1897 geboren in een familie van militairen, die loyaliteit aan het Britse rijk als een van de grootste deugden beschouwde. In de Eerste Wereldoorlog vocht hij aan het westelijk front, waar hij in 1917 gewond raakte: door een granaatscherf werd een deel van zijn kin weggeslagen. Na de oorlog diende Glubb tien jaar in Irak, met als opdracht de woestijn te pacificeren en de grenzen van Irak tegen overvallen van bedoeïenen uit het zuiden te bewaken. Hij opperde het revolutionaire idee om de bedoeïenen hun eigen politiemacht te laten organiseren. Zijn nauwe banden met de bedoeïenen dateren van die tijd. De bedoeienen gaven hem later de bijnaam Abu Hunaik ('vader van de kleine kaak').

De woestijnpatrouille

Daarna diende Glubb in Transjordanië, waar hij de woestijnpatrouille van het Arabisch Legioen (het Transjordaanse leger) op poten zette. De soldaten van deze patrouille, die uitsluitend uit bedoeïenen bestond, hadden een eigen uniform: een lange kaki jas, gemodelleerd naar de traditionele Arabische kledij, een rode riem en een rood-witte Arabische hoofdbedekking *(shamagh)*. Deze soldaten zijn tegenwoordig in hun kenmerkende uniform te zien in de buurt van Wadi Rum *(zie blz. 252)*, de thuisbasis van de woestijnpatrouille.

Binnen twee jaar wist Glubb een einde te maken aan de overvallen en had de woestijnpatrouille zich ontwikkeld tot de elite-eenheid van het Transjordaanse leger, dat onvoorwaardelijk trouw was aan emir Abdullah. Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd het leger sterk uitgebreid en werden meer bedoeïenen gerekruteerd.

Als erkenning van zijn prestaties werd Glubb in 1939 benoemd tot opvolger van Peake Pasha en opperbevelhebber van het Arabisch Legioen, waarbij hem tevens de eretitel 'Pasha' werd verleend. Onder bevel van Glubb vocht het Arabisch Legioen in de Tweede Wereldoorlog in Irak en Syrië. In de oorlog van 1948 tegen Israël presteerde het Jordaanse leger veel beter dan de strijdmachten van andere Arabische landen. In deze moeilijke tijden kwam Glubbs dubbele loyaliteit - aan Groot-Brittannië (door veel Arabieren verantwoordelijk gehouden voor de stichting van Israël) en aan Jordanië - echter onder zware druk te staan.

Grote veranderingen kondigden zich in de regio aan. Het Arabische nationalisme, aangewakkerd door Gamal Abdel Nasser in Egypte, wist de hele Arabische wereld te inspireren. Steeds meer Arabieren begonnen Glubb te beschouwen als de belangrijkste agent van het Britse imperialisme in de Arabische wereld.

In 1953 besteeg koning Hussein de troon. Hij was nog maar net 18 jaar en had moeite met de ouderwetse opvattingen van Glubb. De nieuwe koning wilde zonder Britse bemoeienis regeren. Bovendien stond hij sympathiek tegenover de roep om arabisering van het leger, waar Britse officieren nog steeds de dienst uitmaakten. Glubb onderkende echter niet dat zijn tijd voorbij was; in 1956 werd hij door de koning ontslagen en trok hij zich terug op het Engelse platteland.

Generaal John Bagot Glubb, de oprichter van de woestijnpatrouille, in de jaren vijftig.

Toen Glubb in 1986 in Westminster Abbey werd begraven, bewees koning Hussein hem de laatste eer. Hij omschreef hem als 'een man van grote integriteit, die de taken die hem waren toevertrouwd door zijn tweede vaderland, Jordanië, tijdens een cruciale periode in de geschiedenis van het land op voorbeeldige wijze ten uitvoer bracht'. ❑

Uitstekende verse vis en ander zeebanket zijn in de omgeving van de Rode Zee verkrijgbaar, in plaatsen als Aqaba. In Amman is verse vis een relatief nieuw verschijnsel. Doorgaans wordt vis in Jordanië volgens traditioneel recept op houtskool gegrild, gebakken of gekookt, zoals de vermaarde *sayadiya* (gekookte vis op een bedje van rijst en overgoten met een citroensaus).

Zoetekauwen

Net als overal in het Midden-Oosten zijn Jordaniers echte zoetekauwen. Zoete lekkernijen, zelfgemaakt of gekocht, worden bij elke gelegenheid

Thee bij bedoeïenen.

tevoorschijn gehaald. Ze zijn met name populair aan het eind van de ramadan, bij islamitische en christelijke feesten en bij trouwerijen. Een kijkje in een patisserie, met een overdaad aan prachtig uitgestald gebak en andere zoetigheden, is zeker de moeite waard. Overal in het Midden-Oosten is baklava - lagen filodeeg, gevuld met gehakte noten en gedrenkt in siroop of honing - geliefd. Op het basisrecept zijn talloze varianten.

Konafa: gefrituurd deeg van dunne, op vermicelli lijkende slierten, gevuld met noten of lichtgezouten verse kaas.

Ataif: kleine, gefrituurde pannekoeken, gevuld met noten of verse kaas en bedekt met siroop. Ze worden gemaakt volgens middeleeuws recept en alleen aan het eind van de ramadan gegeten.

Ma'amoul: gebak met noten of dadels, geparfumeerd met rozenwater.

Mahalbiyya: pudding van melk en rijstmeel, geparfumeerd met rozen- of oranjebloesemwater.

Qatayif: in siroop gedrenkt gebak met een laag verse kaas, dat warm wordt opgediend.

Kijk in ijssalons of ze het elastisch lijkende mastiek-ijs hebben. Dit ijs wordt gemaakt met *sahlab* (de gemalen wortel van een orchideeënsoort) en op smaak gebracht met mastiek (Arabische gom), een harssoort die het ijs zijn ongewone textuur verleent. Dit ijs wordt vaak bestrooid met gehakte noten.

Baklava, het meest gegeten nagerecht.

Thee en koffie

Thee en koffie komen meteen na de maaltijd op tafel. Veel Jordaniërs geloven heilig in kruidendranken, waarvan u er enkele zult kunnen gebruiken na het eten van *mansaf*. Anijs wordt gebruikt om de zenuwen te kalmeren, venkelzaad in geval van winderigheid, kamille bij verkoudheid, tijm tegen hoest, en salie en munt om de spijsvertering te bevorderen en bij maagproblemen. *Sahlab*, een drankje van hete melk met de *sahlab*-wortel en opgediend met gehakte pistachenoten, kaneel en rozenwater, is vooral 's winters populair.

'Sahtain!' ('Dubbel gezondheid!') wensen Jordaniërs hun tafelgenoten na de maaltijd - misschien een schrale troost in geval van een overladen maag. ❑

Andere standvogels die in de buurt van Petra voorkomen zijn onder andere de woestijnvalk, vale gierzwaluw, vale rotszwaluw, zwartstaart, witkruintapuit, struikzanger, Bouviers honingzuiger en Tristramspreeuw. Veel roofvogels die in de lente over Eilat vliegen maken vervolgens gebruik van de thermiek aan de Jordaanse kant van het slenkdal; onderweg naar het noorden trekken ze in grote aantallen over Petra. De lijst met trekvogels die - met name in het voorjaar - in Petra zijn waargenomen, is indrukwekkend. De meeste zijn te zien in begroeide wadi's en overal waar water is.

Wadi Dana en de rand van het slenkdal

Verder noordwaarts langs het slenkdal, in de omgeving van Wadi Dana, komen op de kliffen en rotsen dezelfde vogels voor als in Petra. Daarnaast zijn hier vogels te zien die thuishoren op de hogere toppen, zoals de Syrische kanarie, bruinkeelortolaan en brilgrasmus.

In de buurt van tentenkamp Rummana is een drinkpoel aangelegd waar veel standvogels op afkomen, zoals de buulbuul. Vooral in de droge tijd zijn hier veel vogels te zien. De steile rotsen langs de wadi vormen voor roofvogels zoals de vale

Blauwe hagedis in het zuiden van Jordanië.

DE KAMEEL

De kameel is ongeveer 40 miljoen jaar geleden in Noord-Amerika ontstaan en is verwant aan de lama en alpaca uit Zuid-Amerika. De eenbultige Arabische kameel (ofwel dromedaris, *Camelus dromedarius*) is vermoedelijk tussen 2500-1500 v.Chr. voor het eerst gedomesticeerd in Arabië, aanvankelijk voor de melkproductie en later om zware lasten te vervoeren over de handelsroutes.

Kamelen kunnen wel 15 uur achtereen een gelijkmatige snelheid van 5 km per uur volhouden. De dieren kunnen circa 20 dagen zonder water. Tijdens langdurige periodes zonder voedsel of water overleven ze op het in de bult opgeslagen vet en verliezen ze soms wel een kwart van hun lichaamsgewicht.

Hun lichaamstemperatuur is ongeveer even hoog als die van de mens, maar vertoont veel grotere schommelingen; pas boven de 41 ˚C beginnen ze vocht te verliezen door te zweten. Door urineren verliezen ze slechts een halve liter vocht per dag, dus ongeveer evenveel als een mens, maar kamelen zijn vier of vijf keer groter. De dieren drinken zo'n 20 liter water per dag; na een lange periode zonder water kunnen ze echter in 10 minuten wel 100 liter op.

Kamelen hebben als bescherming tegen zandstormen een dubbele rij zware wimpers om hun ogen, zwaar behaarde ooropeningen en gespierde neusgaten die ze geheel of gedeeltelijk kunnen sluiten.

INLEIDING

Een gedetailleerde gids van het hele land, waarbij de belangrijkste bestemmingen met een cijfer (of letter) zijn aangegeven op de kaartjes (bijvoorbeeld ❶).

Meisje uit Al-Karak.

Met een oppervlakte van iets meer dan 92.000 km² is Jordanië ongeveer even groot als Ierland of Portugal. Er is echter enorm veel te zien, van de Dode Zee (400 m onder zeeniveau) tot met pijnbomen begroeide bergen, kloven met imposante watervallen, koraalriffen, onafzienbare zandwoestijnen en landbouwgebieden waar graan wordt verbouwd. Jordanië bestaat uit drie sterk van elkaar verschillende gebieden: de Jordaanvallei, de hoogvlakte ten oosten van de Jordaan en de woestijn in het binnenland.

Het oosten van het land maakt deel uit van de Grote Slenk: een langgerekt stelsel van diepe dalen dat zich uitstrekt van Syrië tot in Oost-Afrika en in Jordanië gemarkeerd wordt door de Wadi Arabah, de Rode Zee, de Dode Zee en de Jordaanvallei. Dankzij het water van de rivier de Jordaan, die ontspringt in Libanon en in het zuiden overgaat in de Dode Zee, kan in de vruchtbare Jordaanvallei al duizenden jaren intensief landbouw worden bedreven. In de vallei wemelt het van de archeologische vindplaatsen, bijvoorbeeld Pella, en bijbelse plaatsen, waaronder Bethanië over de Jordaan.

Geitenhoeders bij Umm Qays.

Ten oosten van de Jordaanvallei verrijst een hoogvlakte die wordt doorsneden door een aantal wadi's, zoals de Wadi al-Mujib. In dit vriendelijke, heuvelachtige landschap, dat deels dichtbebost is, liggen niet alleen de prachtige natuurreservaten Ajloun en Dana, maar ook de belangrijkste steden van het land: de hoofdstad Amman, Irbid, Madaba en Al-Karak.

Nog verder naar het oosten strekt zich een enorm grote, stenige woestijn uit, de Badia, waar in het westen het wetlandreservaat Azraq te vinden is. In dit gebied staan de befaamde woestijnkastelen van de Omajjaden. In het uiterste zuiden ligt de door Lawrence of Arabia bekend geworden Wadi Rum.

De afstanden in Jordanië zijn niet al te groot; zelfs in een week kunt u erg veel zien. Er is echter meer dan genoeg om een langer verblijf te rechtvaardigen. Zo kunt u alleen al in Petra gemakkelijk vier dagen doorbrengen. Daarnaast kunt u zich laten weken in de warme bronnen van Hammamat Ma'in, een kuur met modderbaden volgen aan de Dode Zee of een bezoek brengen aan beroemde bijbelse plaatsen. Ook wie niet gelovig is, zal onder de indruk raken van het uitzicht vanaf de Jabal Nibu (berg Nebo), waar Mozes uitkeek op het Beloofde Land. Jordanië mag dan niet groot zijn, het heeft de bezoeker ongelofelijk veel te bieden. ❑

de vroeg-islamitische (de Omajjadische en de Abbasidische) periode.

Onder het Grieks-Romeinse uiterlijk gaat een interessante vermenging van Oost en West schuil. Aan de architectuur, de godsdienst, de talen en zelfs de namen van de inwoners is de wederzijdse beïnvloeding van twee machtige culturen - de Grieks-Romeinse beschaving van het Middellandse Zeegebied en de eeuwenoude tradities van de Arabische wereld - af te lezen.

Antiochus Chrysorhoas

De eerste nederzetting uit de Oudheid was Hellenistisch en werd in de 2e eeuw v.Chr. gesticht. De naam luidde Antiochus Chrysorhoas ('Antiochus aan de Gouden Rivier': de Hellenistische naam van het riviertje dat nog steeds door de stad stroomt). Uit deze tijd is vrijwel niets bewaard gebleven.

De Romeinen, die in 63 v.Chr. arriveerden, veranderden de vroegere Nabateese naam Garshu in Gerasa (de Arabische naam Jarash stamt uit het eind van de 19e eeuw, toen zich op deze plek Arabische en Circassische boeren vestigden).

In de Oudheid liepen er wegen tussen Jarash en Philadelphia in het zuiden, Bosra en Damascus in het noorden en Pella in het westen. Niet alleen plaatselijke kooplieden maakten er gebruik van, maar ook internationale karavanen en Romeinse legioenen. In 106 n.Chr. bezette keizer Trajanus het Nabateese koninkrijk in Zuid-Jordanië, Noord-Arabië en de Sinaï. Hierdoor kwam de helft van de steden van de Decapolis in de Romeinse provincie Syria te liggen, terwijl de andere - waaronder Jarash - onder de jurisdictie van de nieuwe provincie Arabia vielen.

De nieuwe bestuursstructuur had echter weinig gevolgen voor de steden, die zich voorspoedig bleven ontwikkelen. Dankzij de vrede die er heerste namen de plaatselijke investeringen in landbouw, nijverheid en dienstverlening toe, wat op zijn beurt een stimulans vormde voor de regionale en internationale handel.

Het nymphaeum in Jarash.

Het ovale forum, Jarash.

DE JORDAANVALLEI

De vruchtbare Jordaanvallei wordt al sinds mensenheugenis bewoond. De in de vallei gelegen bijbelse plaatsen en overblijfselen van oude beschavingen trekken veel bezoekers.

De Jordaanvallei is een Hof van Eden, waar de geschiedenis en spiritualiteit bijna tastbaar zijn. In het indrukwekkende landschap speelden zich talloze bijbelse gebeurtenissen af en liggen archeologische vindplaatsen met getuigenissen van oeroude beschavingen. De vruchtbare grond beloofde een overdaad aan gewassen, dus vestigden zich hier al vroeg mensen.

Tegenwoordig strekken zich grote bananenplantages, citrusboomgaarden en groentekwekerijen in de Jordaanvallei uit, waardoor dit gebied van groot belang is voor de Jordaanse economie. De mineraalrijke Dode Zee vormt eveneens een belangrijke inkomstenbron. Langs de zuidrand rijzen op paddestoelen lijkende zoutformaties op uit het water. Op die locaties wordt potas (kaliumcarbonaat) gewonnen, een industrie die miljoenen aan inkomsten oplevert.

De vallei, de rivier de Jordaan en de Dode Zee vormen de natuurlijke grens met Israël en de Westelijke Jordaanoever. Waar op de vlakte de sporen van de oorlogen tussen de Arabische landen en Israël geleidelijk aan verdwijnen, staan aan de rivier nog tal van huizen die tijdens de oorlog verwoest werden. Het onrustbarend lage waterpeil van de Jordaan is een onmiskenbaar signaal dat het kostbare rivierwater op een eerlijke en verantwoorde wijze verdeeld zal moeten worden tussen Israël, Jordanië en Syrië, een heet hangijzer waarover tot op de dag van vandaag wordt gesteggeld.

De Jordaanslenk

De Jordaanslenk en de Dode Zeeregio maken deel uit van de Great Rift Valley (Grote Slenk). Door zijn lage ligging is de vallei een natuurlijke broeikas met zachte winters en hete zomers, waar vruchtbare landbouwgrond en grote voorraden belangrijke minerale grondstoffen voorhanden zijn. Sinds het midden van de jaren zeventig profiteert dit gebied van een overheidsproject om de exploitatie van de agrarische en minerale hulpbronnen te bevorderen. Tegelijkertijd zorgt de overheid er voor uitge-

Landarbeiders op het schiereiland Lisan bij de Dode Zee.

De Desert Highway

De Desert Highway, een snellere noord-zuidverbinding dan de King's Highway, voert langs verschillende bezienswaardigheden.

Een alternatief voor de King's Highway is de snellere Desert Highway (in het Arabisch Tariq al Bint oftewel 'Maagdenweg') tussen Amman en Aqaba. Tot Ma'an is dit een vierbaansweg en de rit van Amman naar Wadi Musa kan in drie uur worden afgelegd.

De Desert Highway, die evenwijdig met de King's Highway loopt, is oorspronkelijk in de 16e eeuw aangelegd door de Ottomanen (de naam 'Maagdenweg' verwijst waarschijnlijk naar een Ottomaanse prinses die deze route prefereerde boven de King's Highway). De nieuwe weg was bedoeld om de oude te vervangen, hoewel veel reizigers vanwege waterschaarste en vijandige stammen de voorkeur bleven geven aan de King's Highway. In de periode van de jaarlijkse bedevaart naar Mekka rijden met pelgrims afgeladen bussen in lange rijen over de Desert Highway. Ook in het verleden was dit een belangrijke route voor islamitische pelgrims die van Damascus naar Medina, en later naar Mekka, reisden.

De grote halteplaatsen Al-Jizah, Al-Qa'tranah en Al-Haysah, waar nu vooral vrachtauto's stoppen, waren vroeger van belang als overnachtingsplaats voor de pelgrimskaravanen. Bij veel nederzettingen staat een Ottomaans fort, dat de voor de karavanen cruciale cisternen en waterreservoirs moest bewaken. Het in 1531 gebouwde fort van Al-Qa'tranah is met financiële hulp van de Turkse regering gerestaureerd.

Een witte stofwolk kondigt de fosfaatmijnen van **Hisa** aan. Fosfaat en potas uit de Dode Zee zijn de belangrijkste exportproducten van Jordanië en via de oude Hejaz-spoorlijn wordt nog steeds fosfaat naar Aqaba vervoerd. Aan de snelweg liggen alleen enkele 'dorpen' van bedoeïenen. Ze gebruiken hun door de overheid gebouwde betonnen huizen dikwijls als opslagplaats, terwijl ze zelf in een tent blijven wonen.

Ma'an

In het centrum van Ma'an, tegenover het busstation, staat een 16e-eeuws Ottomaans fort dat identiek is aan dat van Al-Qa'tranah. Circa 3 km ten oosten van Ma'an, dicht bij het oude spoorwegstation, staat het 'paleis' van emir Abdullah I, een bescheiden villa waar hij in de winter van 1920, toen hij nog plannen had om op te trekken naar Damascus, enige tijd heeft verbleven. Tot voor kort was er een museum ondergebracht, maar de tentoongestelde voorwerpen zijn nu overgebracht naar Amman.

Vanaf Ma'an loopt de schilderachtige weg naar **Wadi Musa** eerst in zuidwestelijke richting en buigt dan af naar rechts, via **Al-Taybha**, een oud dorp aan de rand van een steile rotswand met uitzicht op Petra en de Wadi Arabah. Even ten zuiden van Ma'an biedt de bochtige afdaling over de **Ras al-Naqab** een magnifiek uitzicht (dit deel van de weg vereist enige voorzichtigheid). Ook de Nabateese en Romeinse tweelingsteden **Al-Humaymah** en **Al-Jadidah** zijn onderweg te onderscheiden. ❑

De Desert Highway.

Het theater

Aan de linkerkant, even voor het theater, liggen de 44 graftomben die samen de **straat der façaden (Shari' al-Wajhat)** vormen. Het **theater (Al-Masrah)** ❺ met 7000 zitplaatsen is oorspronkelijk gebouwd door de Nabateeërs (vermoedelijk in het begin van de 1e eeuw n.Chr.), maar werd na de verovering door de Romeinen in 106 n.Chr. verbouwd en uitgebreid. De Romeinen hadden klaarblijkelijk geen respect voor de Nabateese graven. Een van de muren van het theater loopt namelijk dwars door een aantal graftomben heen.

De koningsgraven

Vanaf de stalletjes voorbij het theater voert een Nabateese trap naar de **koningsgraven (Al-Maqabir al-Malakiyah)**, meer dan tien grote graftomben waarin vermoedelijk Nabateese koningen waren bijgezet. De trap komt uit bij de mooiste, het **urnengraf (Qabr al-Jarrah)** ❻, met onderaardse gewelven en een grote grafkamer die in 446-447 als Byzantijnse kerk in gebruik werd genomen. Het zuidelijkste koningsgraf is de uitstekend bewaard gebleven **tombe van Unayshu (Madfan 'Nishu)** ❼, een minister van het Nabateese koninkrijk. Enigszins achteraf, ten noorden van het urnengraf, ligt het zwaar geërodeerde maar bijzonder kleurige **zijdegraf (Qabr al-Harir)** ❽. Wat verder ziet u het eveneens zeer gehavende **Corinthische graf (Qabr al-Kuranthi)** ❾, opgetrokken in een combinatie van Nabateese en Griekse bouwstijlen. Op de hoogste verdieping is een replica van het schathuis te zien. Pal ten noorden daarvan bevindt zich het reausachtige, drie verdiepingen tellende **paleisgraf (Qabr al-Qasr)** ❿. Een deel van de bovenverdieping is niet in de rotsen uitgehouwen, maar van steen opgetrokken. Even verder naar het noorden ziet u een grote cisterne, waar het water uit het reservoir bij het huidige Petra Forum Hotel in stroomde.

Het theater.

Graf van Sextius Florentinus

Een eindje ten noorden van de cisterne ligt het **graf van Sextius Florentinus**

Als u er vroeg bij bent, is het minder warm en veel minder druk.

REISINFORMATIE

Vervoer

Reizen naar Jordanië 290
Met het vliegtuig 290
Met de trein, bus, boot of taxi 290
Met de auto 290
Vervoer in Jordanië 291
Bij aankomst 291
Openbaar vervoer 291
Taxi's 291
Auto's met chauffeur 291
Autorijden in Jordanië 291
Autohuur 292
Vertrek uit Jordanië 292

Accommodatie

Een hotel kiezen 293
Tentenkampen 293
Amman 294
Jarash en het noorden 296
De Jordaanvallei 296
De King's Highway 297
Petra 298
Wadi Rum 299
Aqaba 300
Azraq 300

Uit eten

Waar te eten 301
Alcohol 301
Amman 302
Buiten Amman 304

Activiteiten

Cultuur 307
Culturele centra 307
Galeries 307
Archeologie 308
Winkelen 308
Suqs 308
Souvenirs 308
Kunst en kunstnijverheid 308
Winkelgebieden in Amman 309
Wat te kopen 309
Buitenactiviteiten 310
Fourweeldrive-excursies 310
Fietsen 311
Wandelen, klimmen en trektochten maken 311
Trektochten te paard of op een kameel 311
Duiken, snorkelen en watersporten 311
Natuurreservaten 311

Praktische informatie

Alarmnummers 313
Ambassades 313
Douanevoorschriften 313
Elektriciteit 314
Etiquette 314
Feestdagen 314
Fooien 315
Fotografie 315
Gehandicapte reizigers 316
Geldzaken 316
Gezondheid en medische zorg 316
Homoseksualiteit 317
Internet 317
Kaarten 317
Kleding 317
Klimaat 317
Media 317
Openingstijden 318
Post 318
Reisbudget 318
Reisorganisaties 318
Reizen met kinderen 318
Religie 319
Studenten 319
Telecommunicatie 319
Tijdzone 319
Toegangsprijzen 319
Toeristische informatie 319
Toiletten 319
Veiligheid en criminaliteit 319
Verloren voorwerpen 320
Vrouwelijke reizigers 320
Websites 320
Zakenreizigers 320

Taal

Begroetingen 321
Nuttige uitdrukkingen 321
Woordenlijst 321

Lezenswaard

Algemeen 323
Andere *Insight Guides* 324
Archeologie 323
(Auto)biografieën 323
Cultuur, sociologie 323
Fictie 323
Fotografie 323
Geschiedenis 324
Kunst en kunstnijverheid 324
Midden-Oosterse keuken 324
Natuur, flora en fauna 324
Reisliteratuur 324
Religie 324
Wandelen en klimmen 324

Fotoverantwoording 325
Colofon 326
Index 327

VERVOER

Reizen naar en vervoer in Jordanië

Reizen naar Jordanië

Met het vliegtuig

De nationale luchtvaartmaatschappij van Jordanië, Royal Jordanian (www.rj.com), is de enige maatschappij die een rechtstreekse lijndienst verzorgt tussen Amsterdam en Amman. De reistijd bedraagt ongeveer 5 uur. Sinds 2012 vliegt Royal Jordanian niet meer op Brussel.

Royal Jordanian Airlines
Saturnusstraat 25A
2132 HB Hoofddorp
tel. 023-5555230

Er zijn ook luchtvaartmaatschappijen die chartervluchten uitvoeren op Jordanië, dikwijls als onderdeel van een all-in-arrangement. Informeer bij reisbureaus, touroperators of op en van de vele internetsites.

Met de trein, bus, boot of taxi

Van en naar Syrië en Egypte

Alle bus- en treindiensten van en naar Syrië zijn sinds het uitbreken van de Syrische burgeroorlog geheel of gedeeltelijk gestaakt.

Tussen de havenplaats Nuwayba in Egypte en Aqaba varen dagelijks gewone veerboten en snelle catamarans.

Vanuit Israël

Vanuit Israël kunnen bussen van de Israëlische staatsmaatschappij **Egged** (www.egged.co.il) u naar Beit Shean en Eilat brengen, vanwaar groepstaxi's *(sherout)* naar de grensposten rijden. **Mazada Tours** in Israël (tel. 03-5444454, www.mazada.co.il) verzorgt een busdienst van Tel Aviv naar Jordanië.

In Oost-Jeruzalem vertrekken *sherouts* van de standplaats tegenover de Damascuspoort (Bab Al Amoud) naar de **King Hussein (Allenby) Bridge** (zo. t/m do. 8.00-14.00, vr. en za. 8.00-13.00 uur). Passagiers kunnen vanaf 7.30 uur instappen. U kunt bij het nabijgelegen kantoor een plaats reserveren of de receptie van uw hotel vragen de taximaatschappij te bellen en af te spreken dat u op een afgesproken tijd bij uw hotel wordt opgehaald. Het is aan te raden van tevoren te boeken; overtuig u ervan dat de taxi tot aan het checkpoint rijdt.

Vertrek ruim op tijd; het passeren van de grens kan uren in beslag nemen, vooral in het hoogseizoen. Het tarief bedraagt minimaal 50 Israëlische shekel als alle zeven zitplaatsen in de taxi bezet zijn. Als u geen *sherout* kunt krijgen, zult u een gewone taxi moeten nemen; deze rekent minimaal 200 shekel voor de rit en neemt maximaal vier passagiers mee.

De rit van Jeruzalem naar het checkpoint aan de Israëlische kant van de brug duurt circa 40 minuten. Vanaf dat punt rijdt een pendelbus heen en weer tussen de Israëlische en de Jordaanse grenspost. Het is niet toegestaan om te lopen, zelf te rijden of te liften.

Bij de Jordaanse grenspost wordt uw bagage gecontroleerd. Wie verder wil naar Amman kan hier een *service taxi* (gemeenschappelijke taxi's die pas vertrekken als ze vol zijn en dikwijls een vaste route rijden, *zie ook kader blz. 292*) nemen naar het zuidelijke busstation Abdali (8 Jordaanse dinar (JD), 45 minuten). Ook rijden er goedkopere minibussen rechtstreeks naar Abdali.

Behalve de King Hussein (Allenby) Bridge zijn er nog twee grensovergangen tussen Jordanië en Israël: de **Sheikh Hussein Bridge** (Jisr al-shikh Husayn) in het noorden van de Jordaanvallei, bij de Israëlische stad Beit Shean, en de grenspost **Wadi Arabah** tussen Aqaba en Eilat in het zuiden. Beide zijn open zo. t/m do 6.30-22.00, vr. en za. 8.00-18.00 uur (gesloten op islamitisch nieuwjaar en Yom Kippur).

Vanuit Irbid is de Sheikh Hussein Bridge bereikbaar met een gewone of een *service taxi*. Neem aan de Israëlische kant een taxi of *sherout* naar Beit Shean, waar u met bussen van Egged (tel. 03-6948888, www.egged.co.il) verder kunt reizen.

Visa voor Jordanië worden aan de grens verstrekt; het is niet nodig om van tevoren een visum aan te vragen.

De uitreisbelasting vanuit Israël bedraagt 167 shekel bij de King Hussein/Allenby Bridge en 96 shekel bij andere grensposten, te betalen in dollars, shekels of Jordaanse dinars.

Let op: Uw paspoort wordt automatisch aan beide kanten van de grens gestempeld. Indien u nog een ander Arabisch land wilt bezoeken (met uitzondering van Egypte) kunt u Jordanië dus beter niet binnenkomen via Israël - de meeste Arabische landen weigeren namelijk bezoekers met een Israëlisch stempel in hun paspoort.

Met de auto

Alleen particuliere auto's mogen de grens tussen Jordanië en Israël passeren - de grens oversteken met een huurauto is niet toegestaan. Wie zelf wil rijden kan dan ook het beste een bus of taxi naar de grensovergang nemen en aan de andere kant van de grens een auto huren.

ACCOMMODATIE

HOTELS EN TENTENKAMPEN

Een hotel kiezen

In Amman, de hoofdstad van Jordanië, zijn volop hotels in alle prijsklassen; ook in de voornaamste toeristenplaatsen als Petra is alles te vinden, van door gezinnen beheerde hotelletjes tot luxueuze vijfsterrenresorts. Daarbuiten is de keus veel beperkter, hoewel in de meeste plaatsen minstens één twee- of driesterrenhotel te vinden is.

Niet-geclassificeerde hotels (die zonder sterren) kunt u het beste mijden. De kamers zijn erg eenvoudig en vaak donker, de gasten moeten zelf voor lakens en kussens zorgen en voor alle 'extra's', zoals een douche in de gemeenschappelijke badkamer en airconditioning in de zomer (of verwarming in de winter) moet betaald worden.

Eén- en tweesterrenhotels hebben vaak een plafondventilator of soms airconditioning. Ze zijn meestal redelijk schoon, de gemeenschappelijke douches zijn gratis en het ontbijt is vaak bij de prijs inbegrepen.

De kamers in driesterrenhotels zijn vaak mooier ingericht, inclusief tv, airconditioning (of verwarming - in de winter onontbeerlijk), minibar, telefoon en een eigen badkamer.

Viersterrenhotels zijn meestal oude vijfsterrenhotels. De vijfsterrenhotels beschikken over voorzieningen als een zwembad en/of strand, tuin, wellnesscentrum, sportfaciliteiten, autoverhuurkantoor, verschillende restaurants en bars, en een boek- en kunstnijverheidswinkel.

Sommige één- en tweesterrenhotels hebben voor budgetreizigers slaapzalen of vierpersoonskamers. In de zomer is het vaak mogelijk om in een bed op het dak te slapen.

In de natuurreservaten van Jordanië kunt u terecht in door de **RSCN** (Royal Society for the Conservation of Nature) beheerde onderkomens *(zie blz. 311)*, die vaak ecologisch verantwoord ontworpen en aantrekkelijk gelegen zijn. De accommodatie bestaat voornamelijk uit eenvoudige huisjes of tenten. Hoewel de voorzieningen eenvoudig zijn, zijn ze tamelijk duur. Bedenk echter dat een groot deel van de inkomsten rechtstreeks terugvloeit naar de plaatselijke bevolking.

In bijna alle hotels kan onderhandeld worden over de prijs, vooral in het laagseizoen (oktober-maart) of als u er langere tijd wilt verblijven; met name kleinere hotels zijn in dit opzicht flexibel.

Alle hotels brengen 16 procent btw in rekening; vraag van tevoren of dit bedrag bij de prijs is inbegrepen. De drukste (en duurste) periodes zijn september/oktober, kerst en nieuwjaar, en van maart tot half mei. In deze periodes is reserveren noodzakelijk.

Wanneer u als buitenlander met een verblijfsvergunning in Jordanië woont, kunt u naar een gunstiger tarief vragen. Veel hotels hanteren aparte tarieven voor Jordaniërs en buitenlanders, maar wellicht zijn ze bereid voor buitenlandse ingezetenen een uitzondering te maken (dit geldt ook voor de toegangsprijs van sommige musea).

De hieronder vermelde prijzen kunnen, afhankelijk van het seizoen, hoger of lager uitvallen. De hier genoemde *resthouses* beschikken over eenvoudige, maar schone kamers voor reizigers met een klein budget. Ze zijn vaak druk bezet, dus reserveren is noodzakelijk.

Tentenkampen

Het enige tentenkamp met volledige voorzieningen is **Rummana** in **natuurreservaat Dana**. U vindt er twintig grote, goed onderhouden tenten (met matrassen en dekens), twee badvertrekken (met elk vier douches) en een gemeenschappelijke tent in de stijl van de bedoeïenen. Er zijn kooktoestellen op gas te huur. Het terrein is van maart tot oktober geopend. De prijzen zijn inclusief ontbijt. Meer informatie: www.rscn.org.jo.

Ook in enkele andere natuurreservaten zijn tentenkampen te vinden. Op enkele daarvan staan permanente onderkomens, zoals de 'huisjes' van canvas op houten platforms in het Ajloun Forest Reserve *(zie blz. 296)*.

Kamperen is in Jordanië op verschillende plaatsen toegestaan, hoewel de mogelijkheden door gebrek aan privacy en het ontbreken van water beperkt zijn.

In het woestijnlandschap van Wadi Rum kunt u overnachten in een van de bedoeïenenkampen - voor veel bezoekers is dit het hoogtepunt van de reis. De faciliteiten zijn eenvoudig - gemeenschappelijke douches, koken boven een open vuur of op gasstellen, en een matras in een (soms bloedhete) tent of onder de blote hemel - maar een nacht in de woestijn is een ervaring om nooit te vergeten.

Voor enkele aanbevolen bedoeïenenkampen in Wadi Rum en omgeving, *zie blz. 299*.

Ook elders in het land zijn kampementen in bedoeïenenstijl te vinden, bijvoorbeeld in de omgeving van Wadi Musa in de buurt van Petra.

ACTIVITEITEN

CULTUUR, WINKELEN, BUITENACTIVITEITEN EN NATUURRESERVATEN

CULTUUR

Jordanië heeft een levendige kunstscene. Dat geldt met name voor Amman, waar regelmatig tentoonstellingen en evenementen worden georganiseerd in galeries in en bij Rainbow Street, Jabal al-Luwaybda en elders. Ook in andere plaatsen, zoals Madaba en Wadi Musa, wordt aandacht aan kunst besteed.

De hoofdstad (en in mindere mate andere plaatsen) biedt regelmatig plaats aan evenementen op theater-, literatuur- en muziekgebied. In Amman vinden deze dikwijls in het Royal Cultural Centre plaats. Ook buitenlandse culturele centra organiseren vaak exposities, filmvertoningen, toneelvoorstellingen en recitals.

Voor evenementen kunt u de *Jordan Times* (www.jordantimes.com) raadplegen. Het uitstekende maandelijkse blad *Wa al-Balad*, dat verkrijgbaar is in galeries, musea en enkele hotels, publiceert alle komende tentoonstellingen in galeries en dergelijke in Amman.

Culturele centra

Abdel Hamid Shoman Foundation
Tel. 06-4633627/3372
www.shoman.org
De Foundation, bij de First Circle, is een van de actiefste culturele centra van het land, met een brede, gevarieerde programmering - onder andere workshops, lezingen, debatten, tentoonstellingen, recitals en concerten.

American Centre
Amerikaanse ambassadecomplex, Abdoun, Amman
Tel. 06-5906579
Organiseert incidenteel culturele evenementen. Kantoor open za. t/m do. 8.00-17.00 uur.

British Council (al-Jajlis al-Britani al-Thaqafi)
First Circle, Jabal Amman
Tel. 06-4636147/8
www.britishcouncil.org/jordan
Gevarieerd programma met tentoonstellingen, lezingen, shows en films. Kantoor open zo. t/m do. 9.00-18.30 uur.

Al-Markiz al-Thaqafi al-Faransi
Jabal al-Luwaybda, Amman
Tel. 06-4612658
www.lecentre-jo.org
Organiseert diverse culturele evenementen, zoals lezingen, exposities en films over Midden-Oosterse kunstenaars. Kantoor open za. t/m do. 9.00-13.00, 16.00-19.00 uur. Bibliotheek open za., di. t/m wo. 11.30-13.30 uur en za. t/m do. 17.00-20.00 uur.

Goethe Institut
Bij de Third Circle, Jabal Amman, Amman
Tel. 06-4641993
www.goethe.de/ins/jo/amm
Naslagbibliotheek, wisselend programma met films, tentoonstellingen en concerten. Open za. t/m wo. 9.00-12.30 uur.

Royal Cultural Centre
Shumaysani, bij Sports City, Amman
Tel. 06-5661026/9026
Openingstijden doorgaans zo. t/m do. 8.00-15.00, 16.00-22.00 uur, verder afhankelijk van de programmering.

Instituto Cervantes (Spaans cultureel centrum)
Third Circle, Jabal Amman
Tel. 06-4610858
www.amman.cervantes.es
Spaanse en Latijns-Amerikaanse filmvertoningen, tentoonstellingen en lezingen, evenals enkele optredens van Midden-Oosterse musici.

Galeries

The Jordan National Gallery of Fine Art (al-Muthaf al-Watani al-Urduni)
Montaza, Jabal al Luwaybda, Amman
Tel. 06-4630128
www.nationalgallery.org
Schilderijen en een kleine collectie beeldhouwwerk en keramiek van hedendaagse Arabische kunstenaars *(zie blz. 156)*. Open za. t/m ma., wo. en do. 9.00-19.00 uur; entreegeld.

In de *Jordan Times* (www.jordantimes.com) vindt u een opsomming van actuele evenementen in onder andere de volgende galeries:

4Walls
Sheraton Hotel
Tel. 06-5920902
www.4wallsgallery.org
Een toonaangevende galerie die werk laat zien van al enigszins gevestigde Jordaanse en andere Midden-Oosterse namen. Open za. t/m do. 9.00-18.00 uur.

Muziek en theater

Recitals, concerten (klassiek of pop) en - minder vaak - dans- en balletvoorstellingen worden gegeven in het Royal Cultural Centre en de buitenlandse culturele centra. Soms worden ze ook door de duurdere hotels in Amman georganiseerd. Zie voor een overzicht de *Jordan Times* (www.jordantimes.com).

Het **Jarash Festival**, dat 's zomers (doorgaans in juli) wordt gehouden, programmeert toneel, dans, folklore en zang uit binnen- en buitenland. Programma's zijn verkrijgbaar bij het Jarash Festival-kantoor (tel. 06-5675199, www.jerashfestival.com.jo).

PRAKTISCHE INFORMATIE

EEN HANDIG OVERZICHT VAN PRAKTISCHE INFORMATIE, IN ALFABETISCHE VOLGORDE

A Alarmnummers 313
Ambassades 313
D Douanevoorschriften 313
E Elektriciteit 314
Etiquette 314
F Feestdagen 314
Fooien 315
Fotografie 315
G Gehandicapte reizigers 316
Geldzaken 316
Gezondheid/medische zorg 316
H Homoseksualiteit 317
I Internet 317
K Kaarten 317
Kleding 317
Klimaat 317
M Media 317
O Openingstijden 318
P Post 318
R Reisbudget 318
Reisorganisaties 318
Reizen met kinderen 318
Religie 319
S Studenten 319
T Telecommunicatie 319
Tijdzone 319
Toegangsprijzen 319
Toeristische informatie 319
Toiletten 319
V Veiligheid en criminaliteit 319
Verloren voorwerpen 320
Vrouwelijke reizigers 320
W Websites 320
Z Zakenreizigers 320

Ambassades

Nederland

Ambassade van Jordanië in Nederland
Badhuisweg 79
2587 CD Den Haag
Tel. 070-4167200
www.jordanembassy.nl

Nederlandse ambassade in Jordanië
Abu Bakr Siraj al-Din Street 3
Abdoun Al Shamali
Amman
Tel. 06-5902200
jordanie.nlambassade.org

België

Ambassade van Jordanië in België
Franklin Rooseveltlaan 104
1050 Brussel
Tel. 02-6407755
www.jordanembassy.be

Belgische ambassade in Jordanië
Jabal Amman, Fourth Circle
Sa'ad Jumah Street, Building nr. 17
Amman
Tel. 06-4655730
countries.diplomatie.belgium.be/nl/jordanie/

Alarmnummers

Algemeen alarmnummer: 191
Politie: 191
Ambulance: 193

Douanevoorschriften

Paspoorten en visa

Nederlandse en Belgische reizigers dienen over een paspoort te beschikken dat tot minimaal zes maanden bij aankomst in Jordanië nog geldig is. Daarnaast dient de bezoeker een geldig visum te hebben. Een *single entry*-visum (20 JD) is geldig voor slechts één bezoek, met een maximale verblijfsduur van een maand. Met een *multiple entry*-visum (60 JD) kunt u Jordanië meerdere keren bezoeken, maar telkens niet langer dan een maand. Visa zijn verkrijgbaar bij de Jordaanse ambassades, maar inwoners van de meeste landen (waaronder Nederland en België) kunnen voor 20 JD op het vliegveld of bij een van de grensposten een visum krijgen dat geldig is voor één bezoek. Bij de grenspost aan de King Hussein (Allenby) Bridge, tussen de Westelijke Jordaanoever en Jordanië, worden echter geen visa verstrekt, aangezien Jordanië dit niet als een wettige grens erkent. U kunt deze grenspost alleen passeren als u al in het bezit bent van een geldig visum (als u op dezelfde reis al eerder in Jordanië was, hoeft dat geen *multi entry*-visum te zijn).

Een door een Jordaanse ambassade afgegeven *single entry*-visum is vanaf de datum van afgifte een maand geldig. Wie langer dan een maand in Jordanië wil blijven, dient zich te melden bij een politiepost, waar het visum kan worden verlengd. *Multiple entry*-visa zijn in totaal zes maanden geldig, bij een grenspost of op het vliegveld afgegeven toeristenvisa één maand. Wie langer in Jordanië wil verblijven kan ofwel een dag naar